

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), ICAEW (İngiltere ve Galler Muhasebe Meslek Örgütü) ile birlikte “**Kara paranın aklanmasının önlenmesi**” konulu 6 parçadan oluşan bir eğitim serisi başlatmıştır. İkinci olarak “**Örnek Olay 2: Risk Temelli Yaklaşım**” konulu çalışma yayınlamıştır.

Bu seri 6 ay devam eden kısa bilgilendirici eğitim materyallerini içerecektir ve karaparanın aklanmasının önlenmesi sürecinin nasıl işlediği, yüzleştikleri risklerin neler olduğu ve bu riskleri azaltmak ve kamu yararına olumlu bir katkı sunabilmek için neler yapabilecekleri konusunda muhasebe meslek mensuplarının bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.

KARAPARANIN AKLANMASININ ÖNLENMESİ

Örnek
Olay

2

Risk Temelli Yaklaşım



Kamu yararına faaliyette bulunan bir meslek grubunda yer alan muhasebe meslek mensupları karaparanın aklanması ile mücadelede önemli bir role sahiptirler. Bu görevi etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için, muhasebe meslek mensuplarının, hizmet sunuyor oldukları ülkelerde, sağladıkları hizmetlerde ve çalışıyor oldukları müşteriler ile ilgili suç gelirlerinin aklanması riskini detaylı bir şekilde anlamış olmaları gerekir. Bu örnek olay çalışmasının amacı muhasebe meslek mensupları için karaparanın aklanması ile mücadelede risk temelli yaklaşımın kilit unsurlarını açıklamaktır.

Yerel Kurallar ve Küresel Standartlar

Muhasebe meslek mensuplarının takip etmeleri gereken uyum yükümlülükleri, yerel yasa ve düzenlemelerdir. Ülkelerin çoğu, yasal olarak karaparanın aklanması ile mücadelede Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından belirlenen küresel standartları esas almaktadır.

Bu örnek olay serisi, başlangıç noktası olarak FATF standartlarını kullanacaktır. Her ülkenin muhasebe meslek örgütü yerel yükümlülükler konusunda meslek mensuplarına daha fazla detay sağlayabilir.

FATF standartlarının yerel mevzuatta kullanılmadığı yerlerde bile, bu standartlar hala muhasebe meslek mensuplarının tamamı için en iyi uygulamaları temsil etmektedir.

“Risk Temelli Yaklaşım” nedir?

Muhasebe meslek mensupları karaparanın aklanması riskini azaltmak için “risk temelli yaklaşımı” takip etmelidir. Bu, muhasebe meslek mensuplarının maruz kalabilecekleri suç gelirlerinin aklanması risklerini tespit etmeleri, değerlendirmeleri, anlamaları ve onları etkin bir şekilde azaltmaları gerektiği anlamına gelmektedir. Bu, hizmet sağlanan müşterilerin, hizmetlerin ve ülkelerin iyi anlaşılması gerektiği anlamına gelir.



RİSK TEMELLİ YAKLAŞIMI NASIL UYGULAMALISINIZ?

Risk temelli yaklaşımın genel ilkeleri, yüksek riskin olduğu yerlerde, bu risklerin yönetilmesi ve azaltılması için daha kapsamlı önlemler alınması gerektiğidir. Yürütülen önleyici tedbirlerin ve kontrollerin aralığı, derecesi, sıklığı veya yoğunluğu, daha yüksek risk senaryolarında daha güçlü olmalıdır.

- Adım 1** Müşterileriniz, sunduğunuz hizmetler ve çalışıyor olduğunuz coğrafya sebebiyle, firmanızın karşı karşıya kaldığı önemli karapara aklama risklerini belirleyin.
- Adım 2** Belirlenen her riski, ortaya çıkma olasılığı ve meydana gelirse ortaya çıkan etkiyi göz önünde bulundurarak değerlendirin.
- Adım 3** Riskleri kabul edilebilir bir düzeye indirmek için uygun süreçler uygulayın ve kontroller sağlayın. Ekibinizin (personelinizin) bu süreçleri uygulama konusunda eğitim almasını sağlayın.
- Adım 4** Her bir müşteri sözleşmesi için, tanımladığınız risk düzeyiyle orantılı olan etkili müşteri durum tespiti prosedürlerini uygulayın. Yüksek riskli olarak değerlendirdiğiniz müşteri sözleşmeleri için daha detaylı daha gelişmiş durum tespitine ihtiyaç olabilir.

RİSKLERİ TANIMA

Muhasebe meslek mensupları yeni iş ilişkilerini kurarken veya müşterilerine ilave hizmetler sunarken üç temel risk alanını tanımalıdır:

- Coğrafi risk
- Müşteri riski
- Hizmet riski

COĞRAFI RİSK

Coğrafi risk, bir yargı bölgesinin karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik ortaya koyduğu tutumdaki artan risk düzeyidir. Değerlendirilmesi gereken unsurlar aşağıdakileri içerebilir:

- Algılanan yolsuzluk düzeyi;
- Suç faaliyeti ve
- Ülkede karaparanın aklanması ile mücadele rejiminin etkinliği

Muhasebe meslek mensupları, belirli bir ülkenin karapara aklama riskinin düzeylerini değerlendirirken, örneğin sivil toplum kuruluşları tarafından yayınlanan bilgiler veya FATF'nin karşılıklı değerlendirme incelemeleri gibi kamuya açık bilgilerden yararlanmalıdır.

Muhasebe meslek mensupları olarak sizler aşağıdaki soruyu sormalısınız?

➤ Müşterileriniz karapara aklayıcıları tarafından kullanıldığı bilinen ülkelerde mi faaliyet gösteriyor?

MÜŞTERİ RİSKİ

Müşteri riski, bir müşteri tarafından genel olarak karaparanın aklanması riskini ortaya çıkaracak özelliğin olmasıdır.

Müşterinin risk profili, gerçek lehtar gibi ilgili taraftar üzerinde ihtiyaç duyulabilecek kontrollerin kapsamını etkileyebilir.

Gereğinden fazla müşteri gizliliği ve gereksiz karmaşık mülkiyet yapıları riski daha yüksek gösterebilir. Çünkü mülkiyet yapılarını ve kontrolleri gizleyen şirket yapıları, karapara aklayan kişilerin ilk yaptıkları harekettir.

Karaparanın aklanması hususunda yüksek riske sahip bir sektörde faaliyet gösteren bir müşteri daha fazla dikkat gerektirebilir.

Bir müşteri veya gerçek lehtar, siyasi olarak nüfuz sahibi bir kişi olarak tanımlanmışsa, daha fazla dikkat düzeyi gerekebilir.

Muhasebe meslek mensupları olarak sizler aşağıdaki soruları sormalısınız?

- Müşteri veya lehtar, suç gelirlerini aklayan kişilerin sıklıkla sergilediği bilinen tutumlara sahip mi?
- Lehtar kimdir?

Lehtar, aynı kontrol kişisi terimi gibi farklı yargı alanlarında farklı tanımlara sahiptir. Lehtar da nihayetinde bir işletmede kontrol hakkına sahip bir kişidir. Daha fazla bilgi için inceleyebileceğiniz doküman: [Lehtar Şeffaflığına Yönelik Yaklaşımlar: Küresel Çerçeve ve Muhasebe Mesleğinden Görüşler](#)

HİZMET RİSKİ

Hizmet riski, belirli ürün veya hizmetlerin karapara aklama için kullanılma olasılığının daha yüksek olması riskidir.

Muhasebe meslek mensupları, kendilerinin karapara aklama suçuna dahil olacağına dair bir risk olduğu durumlarda ilave kontroller yapmayı değerlendirmelidir.

Bir muhasebe meslek mensubu, sunduğu hizmetlerden önemli düzeyde farklı bir hizmeti sunmadan önce, ilgili karapara aklama risklerini değerlendirmeli ve yeni veya artan risklere uygun şekilde karşılık vermelidir.

Muhasebe meslek mensupları olarak sizler aşağıdaki soruları sormalısınız?

- Hizmetlerimizden herhangi biri, karapara aklayıcılar tarafından kullanıldığı bilinen özelliklere sahip mi?
- İşletmenin tavsiyede bulunduğu hizmetlerin niteliği ve türü, doğası gereği daha yüksek bir karapara aklama riskine sahip mi?